

Legislatívny rámec pre kamenivo a úhrady za jeho dobývanie

Dušan Onačila¹, Ivan Mesarčík²

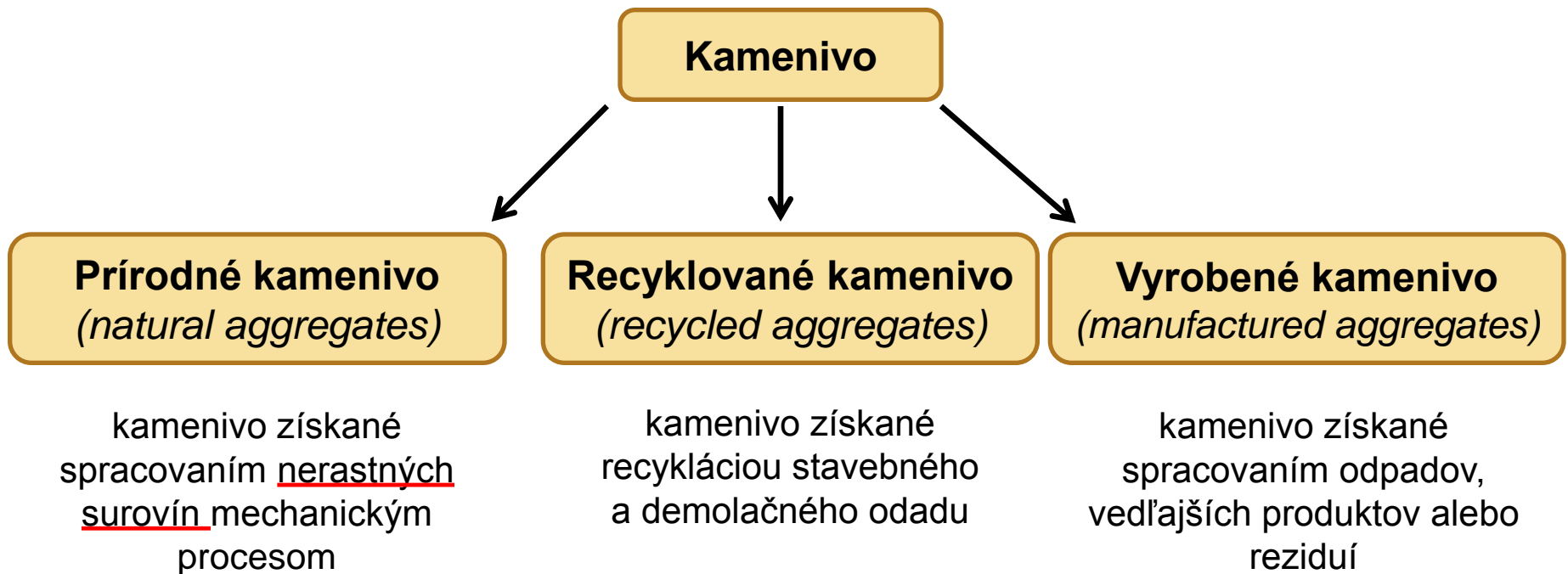

¹ Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

² Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

Definícia kameniva a jeho členenie*

Anorganický materiál prírodného alebo umelého pôvodu určený pre stavebné účely.

* SARMa (Sustainable approach to aggregates) Glossary, 2011

Slovenské technické normy pre prírodné kamenivo a pre prírodný kameň

STN 72 1510 (72 1510) Kamenivo pre stavebné účely. Názvoslovie a klasifikácia

STN EN 12620 (72 1502) Kamenivo do betónu

STN EN 13139 (72 1503) Kamenivo do malty

STN EN 13242 (72 1504) Kamenivo do nestmelených a hydraulicky stmelených materiálov používaných v inžinierskom staviteľstve a pri výstavbe ciest

STN EN 13043 (72 1501) Kamenivo do bitúmenových zmesí a na nátery ciest, letísk a iných dopravných plôch

STN EN 13383-1 (72 1507) Kameň na vodné stavby. Požiadavky

STN EN 13450 Kamenivo na koľajové lôžko

STN EN 13055-1 (72 1505) Ľahké kamenivo. Časť 1: Ľahké kamenivo do betónu, malty a injektážnej malty

STN EN 13055-2 (72 1505) Ľahké kamenivo. Časť 2: Ľahké kamenivo do bitúmenových zmesí a na nátery a do nestmelených a stmelených vrstiev

Slovenské technické normy pre prírodné kamenivo a pre prírodný kameň

STN EN 1469 (72 1820) Výrobky z prírodného kameňa. Obkladové dosky.
Požiadavky

STN EN 12057 (72 1822) Výrobky z prírodného kameňa. Štandardné dlaždice a
obkladačky. Požiadavky

STN EN 12058 (72 1823) Výrobky z prírodného kameňa. Dosky na podlahy a
schody. Požiadavky

STN EN 1341 (72 1861) Dosky z prírodného kameňa na vonkajšiu dlažbu.
Požiadavky a skúšobné metódy.

STN EN 1342 (72 1862) Dlažbové kocky z prírodného kameňa na vonkajšiu dlažbu.
Požiadavky a skúšobné metódy.

STN EN 1343 (72 1863) Obrubníky z prírodného kameňa na vonkajšiu dlažbu.
Požiadavky a skúšobné metódy

STN EN 12326-1 (72 1891) Výrobky z bridlice a prírodného kameňa na strešnú
krytinu a vonkajšie obklady. Špecifikácia výrobku

Prírodné kamenivo/prírodný kameň v banskom práve

Podľa zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov:

Vyhradené nerasty:

- granit, granodiorit, diorit, gabro, diabas, hadec, dolomit a vápenec, pokiaľ sú blokovo dobývateľné a leštiteľné a travertín

Nevyhradené nerasty:

- granit, granodiorit, diorit, gabro, diabas, hadec, dolomit a vápenec, pokiaľ nie sú blokovo dobývateľné a leštiteľné
- kremeň, kremenec, vápenec, dolomit, slieň, čadič, znelec, trachyt, pokiaľ nie sú vhodné na chemickotechnologické spracovanie alebo spracovanie tavením,

Ostatné nevyhradené nerasty:

- stavebný kameň, štrkopiesky a piesky, odvaly a odkaliská, ak neobsahujú vyhradené nerasty

Výhradné ložiská a ložiská nevyhradených nerastov

Podľa zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov:

Výhradné ložiská (nerastné bohatstvo vo vlastníctve Slovenskej republiky):

- ložiská vyhradených nerastov,
- ložiská nevyhradených nerastov, o ktorých podľa predpisov platných do 31. decembra 1991 rozhodli príslušné ústredné orgány štátnej správy, že sú vhodné pre potreby a rozvoj národného hospodárstva v rozsahu hraníc dobývacieho priestoru (od 1. januára 2002).

Ložiská nevyhradených nerastov:

- ostatné ložiská nevyhradených nerastov (ak na ne nebol do 31. decembra 2001 určený dobývací priestor), ktoré sú súčasťou pozemku.

Výhradné ložiská a ložiská nevyhradených nerastov stavebných surovín

Výhradné ložiská stavebných surovín (so stavom k 1. 1. 2013)

Druh suroviny	Celkový počet ložísk	Počet t'ažených ložísk	Zásoby (tis. m ³)	Ťažba v roku 2012 (tis. m ³)
Dekoračný kameň	22	2	26 142	16
Stavebný kameň	131	84	788 645	3 762
Štrkopiesky a piesky	25	12	158 233	850

Ložiská nevyhradených nerastov stavebných surovín (so stavom k 1. 1. 2013)

Druh suroviny	Celkový počet ložísk	Počet t'ažených ložísk	Zásoby (tis. m ³)	Ťažba v roku 2012 (tis. m ³)
Stavebný kameň	187	58	745 105	670
Štrkopiesky a piesky	210	86	317 520	4 084

Ložiskový geologický prieskum

Podľa zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov:

- na ložiskový geologický prieskum nevyhradených nerastov sa neurčuje prieskumné územie
- záverečnú správu s výpočtom zásob ložísk nevyhradených nerastov, ktorá nebola schválená Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky podľa predpisov platných a účinných od 1. júla 1988, organizácia, fyzická osoba, alebo právnická osoba odovzdá ministerstvu najneskôr do 31. decembra 2018

Chránené ložiskové územie

Podľa zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov:

- ochrana výhradného ložiska proti znemožneniu alebo sťaženiu jeho dobývania sa zabezpečuje určením chráneného ložiskového územia
- ak na ložiská nevyhradených nerastov nebol do 31. decembra 2001 určený dobývací priestor, od 1. januára 2002 stratili platnosť rozhodnutia o určení chránených ložiskových území
- v prípadoch, keď sa neurčilo chránené územie, sa dobývací priestor považuje tiež za chránené ložiskové územie podľa banského zákona
- pokiaľ rozsah doterajšieho chráneného územia alebo doterajšieho dobývacieho priestoru nezabezpečil dostatočnú ochranu ložiska, bol správca, prípadne trvalý užívateľ výhradného ložiska povinný navrhnúť chránené ložiskové územie

Dobývací priestor

Podľa zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov:

- dobývací priestor určuje príslušný obvodný banský úrad po vyjadrení orgánu ochrany prírody a na základe záväzného stanoviska stavebného úradu
- organizácia, ktorej bol určený dobývací priestor, má právo na dobývanie výhradného ložiska nevyhradeného nerastu a na nakladanie s vydobytým nerastom
- dobývací priestor sa určí na základe výsledkov prieskumu ložiska podľa rozsahu, uloženia, tvaru a hrúbky výhradného ložiska so zreteľom na jeho zásoby a úložné pomery tak, aby ložisko mohlo byť racionálne vydobyté
- pri určení dobývacieho priestoru sa vychádza z určeného chráneného ložiskového územia a musí sa prihliadnuť aj na dobývanie susedných ložísk a na vplyv dobývania

Povolenie banskej činnosti pri využívaní výhradného ložiska

Podľa zákona SNR č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov:

- otváрку, prípravu a dobývanie výhradných ložísk povoľuje príslušný obvodný banský úrad na základe žiadosti s predpísanou dokumentáciou, dokladmi a vyriešenými stretmi záujmov podľa vyhlášky SBÚ č. 89/1988 Zb. o racionálnom využívaní výhradných ložísk, o povoľovaní a ohlasovaní banskej činnosti a činnosti vykonávanej banským spôsobom v znení neskorších predpisov
- účastníkmi konania o povolenie banskej činnosti sú
 - žiadateľ, fyzické a právnické osoby, ktorých práva a právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť povolením dotknuté
 - fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorej toto postavenie vyplýva zo zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
 - obec, v územnom obvode ktorej sa má banská činnosť vykonávať

Posudzovanie vplyvov na životné prostredie

Podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov:

- predmetom posudzovania vplyvov na životné prostredie sú nasledovné navrhované činnosti (pre prírodný kameň):
 - ťažba nerastov bagrovaním z riek (zisťovacie konanie od 100 000 t/rok)
 - lomy a povrchová ťažba a úprava kameňa, ťažba štrkopiesku a piesku (povinné hodnotenie od 200 000 t/rok alebo od 10 ha záberu plochy) (zisťovacie konanie od od 100 000 t/rok do 200 000 t/rok alebo od 5 ha do 10 ha záberu plochy)

Povolenie činnosti vykonávanej bankským spôsobom pri využívaní ložiska nevyhradeného nerastu

Podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 520/1991 Zb. o podmienkach využívania ložísk nevyhradených nerastov:

- podmienky pre využívanie ložísk nevyhradených nerastov je/sú:
 - územné rozhodnutie podľa zákona č. 50/1976 o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov
 - bankské oprávnenie na činnosť vykonávanú bankským spôsobom podľa zákona SNR č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov
 - doklady o vyriešení stretov záujmov
 - plán využívania ložiska

Strety záujmov

- ochrana výhradných ložísk sa zabezpečuje určením chráneného ložiskového územia a dobývacieho priestoru
- ochrana ložísk nevyhradených nerastov vyplýva z vlastníctva pozemku a z rozhodnutia o využití územia
- využívaním ložísk sú dotknuté individuálne a komunitárne práva, práva samosprávy, chránené objekty a chránené záujmy a povinnosti
- riešenie najdôležitejších stretov záujmov pri využívaní ložísk:
 - ochrana vlastníckych práv k nehnuteľnostiam
 - ochranné a bezpečnostné pásma líniových stavieb
 - ochrana pôdy (vyňatie z lesného a poľnohospodárskeho pôdneho fondu)
 - ochrana prírody a krajiny
 - ochrana verejného zdravia, ovzdušia, vôd
 - ochrana záujmov samospráv

Úhrada za vydobyté nerasty/1

Podľa zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov:

- pri výpočte úhrady za nerasty vydobyté z výhradného ložiska sa vychádza z podielu nákladov na dobývanie a celkových nákladov na zhotovenie výrobkov
- sadzba úhrady za nerasty vydobyté z výhradného ložiska je najviac 20 % z trhovej ceny výrobkov zhotovených z vydobytých nerastov, a to z rádioaktívnych nerastov a z nerastov, z ktorých možno priemyselne vyrábať drahé kovy
- sadzba úhrady pri ostatných nerastoch, z ktorých možno priemyselne vyrábať iné kovy, je najviac 10 % z trhovej ceny výrobkov zhotovených z vydobytých nerastov
- úhrady za nerasty vydobyté z výhradného ložiska, na ktoré bol dobývací priestor určený sú príjmom Environmentálneho fondu

Úhrada za vydobyté nerasty/2

Podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 50/2002 Z. z. o úhrade za dobývací priestor, úhrade za vydobyté nerasty a o úhrade za uskladňovanie plynov alebo kvapalín v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 618/2007 Z. z.:

- výpočet úhrady za vydobyté nerasty tvorí súčin podielu vlastných nákladov na dobývanie nerastov k celkovým nákladom na zhotovenie výrobkov z vydobytých nerastov, tržieb dosiahnutých za odpredané výrobky zhotovené z vydobytých nerastov a sadzby úhrady
- vlastné náklady na dobývanie nerastov pozostávajú z nákladov vynaložených na
 - otváрку, prípravu a dobývanie výhradného ložiska
 - dopravu vydobytého nerastu po miesto, kde vstupuje do procesu jeho úpravy, zušľachtovania a ďalšieho spracovania na výrobky
 - zriaďovanie, zabezpečovanie a likvidáciu banských diel a lomov
 - zriaďovanie a prevádzku odvalov, výsypiek a odkalísk potrebných na otváрку, prípravu a dobývanie

Úhrada za vydobyté nerasty/3

- celkové náklady na zhotovenie výrobkov z vydobytých nerastov pozostávajú z nákladov na dobývanie nerastov a nákladov vynaložených na úpravu a zušľachtovanie a ďalšie spracovanie nerastov na výrobky až po ich predaj
- do tržby za výrobky sa zaratúva tržba dosiahnutá za odpredané výrobky, ako aj predpokladaná tržba za výrobky použité pre vlastnú potrebu vo výške, akoby boli odpredané
- do kalkulácie nákladov sa podľa jednotlivých položiek musia zahrnúť len položky na zhotovenie výrobkov z vydobytých nerastov bez nákladov na úpravu a spracovanie zakúpeného nerastu od iného dodávateľa
- do špecifikácie tržieb sa musia uviesť iba tržby za výrobky vyrobené z nerastu vydobytého z dobývacieho priestoru bez tržieb za výrobky zhotovené zo zakúpeného nerastu

Úhrada za vydobyté nerasty/4

Sadzba úhrady za vydobyté nerasty podľa druhu nerastu:

<i>Druh nerastu</i>	<i>Sadzba úhrady (%)</i>
m) granit, granodiorit, diorit, gabro, diabas, hadec, dolomit, vápenec, ak sú blokovo dobývateľné a leštiteľné, a travertín	7
<i>Nevyhradené nerasty výhradných ložísk:</i>	
w) štrkopiesky a piesky	0,5
z) ostatné nevyhradené nerasty výhradných ložísk (lomový kameň a podobne)	0,3

Úhrady za vydobyté nerasty na Slovensku za roky 2007 - 2012 (€)

<i>2007¹</i>	<i>2008¹</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>Priemer</i>
4 832 889	2 811 124	2 509 334	1 946 068	2 219 274	2 516 269	2 805 826

¹ pri prepočte 1 € = 30,126 SKK

Ďakujeme za pozornosť

dusan.onacila@mhsr.sk
ivan.mesarcik@enviro.gov.sk